

Spravedlnost jen pro dlužníky?

V souvislosti s projednáváním novely exekučního řádu představitel jedné nevládní organizace celkem nevybíravě nařkl advokáty z byznysu z chudobou. Podobné výroky relativizují zásadní právní princip – pacta sunt servanda – a vytvářejí dojem toho, že advokát se může stát součástí spravedlnosti výhradně v případech, že zastupuje dlužníka. Podobné výroky mi vadí hned ve dvou směrech – jednak pro automatické dehonestování advokacie jako profese, jednak proto, že vytváří ve společnosti falešné přesvědčení, že je správné a společensky přínosné neplatit dluhy.

Skrytým motivem nevládních organizací, které usilují o odstranění „monopolizace“ právních služeb, je převzít právní poradenství financované z veřejných prostředků. Zcela zásadně proto nereferují o stovkách občanů, kterým Česká advokátní komora zajišťuje bezplatnou právní pomoc, ani o řadě bezemenných advokátů, kteří pro bono zastupují klienty, kteří nemají na zaplacení jejich služeb, a dělají to proto, že to prostě považují za správné – nepotřebují ani medializaci, ani prostředky z veřejných rozpočtů. Hovořit v této souvislosti o monopolizaci trhu s právními službami je matoucí a nebezpečné. Advokacie si totiž poměrně přísně hlídá jak to, aby každý uchazeč o profesi splnil předepsané vzdělání a složil povinné zkoušky, tak i to, aby byl dostatečně pojištěný

a byla tak zajištěna náhrada klientovi, kterému by advokát způsobil škodu. Advokacie současně dbá i na dodržování svého etického kodexu a advokáty, kteří jej porušili, kárně postihuje. To vše u žádného jiného subjektu, který se snaží poskytovat právní služby, nikdy nenajdete. Česká advokátní komora samozřejmě nebojuje proti nevládním organizacím, respektuje jejich úlohu v občanské společnosti, nesouhlasí však s tím, že by pod záštitou charitativní činnosti byly nabízeny právní služby, u nichž není garantována ani spolehlivost ani odpovědnost.

Druhá rovina celého problému je ještě závažnější. Otočení spravedlnosti tak, že dlužník = oprávněný a věřitel = darebák, zcela zásadně poškozují společenské vztahy a přenáší se i do podnikatelského prostředí. Přitom vymahatelnost práva je u nás stále ještě tristní. Každý advokát má ze své praxe desítky případů, kdy poté, co po několika letech dovedli soudní spor do zdárného konce a získali pro svého klienta pravomocné rozhodnutí, podá na sebe dlužník insolvenční návrh, společnost prodá zadluženou společnost nedohledatelnému zahraničnímu majiteli atd. atd. Jen v mizivém procentu případů je takové jednání považováno za trestné poškozování věřitele. Tyto zkušenosti vedou věřitele k přesvědčení, že soudit se o jejich pohledávky je nadbytečné, a dlužníky i zbytek společnosti k názoru, že vymáhání dluhů je něčím nemožným, za co by se slušný člověk měl stydět.

Odpovědnost za nevymahatelné pohledávky se čím dál více přesouvá na věřitele, a stát, namísto toho, aby investoval do finanční gramotnosti svých občanů, je vlastně nabádá k tomu, aby se placení svých dluhů vyhýbali, protože nakonec jim bude stačit zaplatit jen zlomek. Pokud si k tomu přičteme povinné ukončování tzv. bezvýsledných exekucí, ztrátu oprávnění exekutora žádat náklady bezvýsledné exekuce atd., většinu věřitelů budeme jako advokáti muset upozornit již při převzetí jejich kauzy, že jim spor může přinést jen náklady, a že jejich soudní vítězství bude nápadně podobné tomu Pyrrhovu. Výsledkem nebude vítězství chudoby nad byznysem, výsledkem bude, že většina z těch, kteří potřebují finanční pomoc, ji od státem dozorovaných finančních institucí nedostane – a pak se rozvine černý finanční trh i černý trh s vymáháním pohledávek. Na vině ale rozhodně nebudou advokáti.

JUDr. Monika Novotná,
partner, advokát,
Rödl & Partner, advokáti, v.o.s.,
místopředsedkyně představenstva
České advokátní komory

Rödl & Partner